

Dirigir empresas con sentido cristiano

Javier Echevarría

EUNSA
Pamplona, 2015
108 pàg.

Històricament, la relació del cristianisme amb les activitats comercials no ha estat exempta d'ambigüitats. Tot i les abundants referències a aquesta professió que trobem a la Sagrada Escripura o en els Pares de l'Església, en els mestres morals ha perdurat un cert to de sospita davant de les activitats lucratives. És un tòpic, seguint l'anàlisi de Max Weber, afirmar que l'esperit del capitalisme està vinculat amb l'ètica protestant, i que és incompatible amb la visió catòlica del món.

Encara avui en dia, l'èmfasi de la doctrina social de l'Església en els seus primers temps en defensa dels treballadors, o la seva posterior «opció preferencial pels pobres», es pot interpretar malament quan s'entenen segons categories marxistes o

simplement ressonen dins del discurs antielitista que domina la política arran de la crisi financera. En aquest sentit, els pobres i els treballadors poden ser idealitzats, mentre que els directius, emprenedors o inversors són demonitzats. El fet de voler «dirigir empreses amb sentit cristià» es convertiria, doncs, en una quimera.

Tres textos de Mons. Javier Echevarría (abans publicats a la *Revista d'Antics Alumnes* de l'IESE *Business School*, Universitat de Navarra) constitueixen els capítols centrals d'aquesta obra que, des de bon començament, sembla que dona per resoltes aquestes perplexitats i, al mateix temps, planteja condicions i elevades exigències morals a la tasca directiva a l'empresa. Però no és pas res diferent que allò que afirma el papa Francesc, que entén la direcció d'empreses com una «noble vocació quan s'orienta al bé comú», un aspecte que ha tractat el Pontifici Consell Justícia i Pau en un document recent: *La vocació del líder empresarial*.

Els tres capítols van precedits per un pròleg de Jordi Canals (director general de l'IESE en aquell moment), que anima a reflexionar sobre les propostes de l'autor i a prendre-les com a referents inspiradors. D'altra banda, dues contribucions més estructuren i emmarquen els ensenyaments de Mons. Echevarría –de caràcter pastoral– en el context dels debats científics i públics sobre aquestes matèries. La primera, una introducció del professor d'Ètica de l'IESE, Domènec Melé, en què s'aporten algunes característiques distintives d'aquesta institució. El llibre es clou amb un interessant epíleg d'Antoni

Argandoña, professor d'Economia i d'Ètica a la mateixa escola de negocis, que es planteja si hi ha una manera cristiana de dirigir empreses, i arriba a la conclusió que és un tipus de direcció que, al capdavall, els no cristians també poden aprendre i portar a la pràctica.

Sense cap ombra de polèmica i amb un realisme que coneix perfectament les tensions de la vida empresarial, el prelat de l'Opus Dei destil·la una visió positiva de les tasques directives i comercials, com pertoca a l'esperit de sant Josepmaria i com es pot descobrir a les pàgines de l'Evangelí. En el primer capítol, Mons. Echevarría recorda un principi que no per ser bàsic és menys essencial: que els diners –com el poder i el prestigi– han de ser un mitjà i no una finalitat; i que les persones, al seu torn, no poden ésser tractades només com a mitjans, sense honorar la seva dignitat de fills de Déu, que exigeix no només justícia sinó també caritat i amor. Per dir-ho en altres paraules: l'empresa ha de ser una *comunitat de treball* en què tothom pugui créixer com a persona, sense oblidar les altres dimensions socials d'aquest desenvolupament, començant per la família.

En el segon capítol («Exigències ètiques en direcció d'empreses»), el gran canceller de la Universitat de Navarra recorda la missió de servei, plenament cristiana, que sant Josepmaria va encomanar a l'IESE. Les pàgines següents, les dedica a recordar alguns ensenyaments de sant Josepmaria sobre les virtuts del treball professional, aplicades a l'àmbit del *management*. La primacia de la caritat, entesa com un anar més enllà d'allò que

la justícia exigeix, també és vàlida per als executius. Una caritat que és molt més que sentiments indefinits de solidaritat o de filantropia, i que comença pels qui tenim més a prop. Aquestes, i d'altres exigències ètiques (de justícia, professionalitat, unitat de vida, respecte per la llibertat, etc.) no condueixen a un únic model d'empresa o de direcció, però tampoc admeten qualsevol forma de comportament.

Finalment, en un text sobre l'«Humanisme cristià en direcció d'empreses», Mons. Echevarría evoca el Concili Vaticà i la seva afirmació que la persona és l'«autor, centre i finalitat de tota la vida econòmica i social», juntament amb el principi de l'autonomia relativa dels coneixements humans. L'humanisme cristià es distingeix dels excessos de l'individualisme i del col·lectivisme, que avui en dia agafen la forma d'una «dictadura del relativisme». No poden tenir cap altre fonament que la persona de Jesucrist, perfecte Déu i perfecte home. Mons. Echevarría es fa ressò de la doctrina social de l'Església, i insisteix a considerar l'empresa com una comunitat entre empresaris i treballadors en què no només hi té lloc l'intercanvi de béns, sinó també la donació d'un mateix.

El llibre té un format agradable i es llegeix amb facilitat, tot i que també demana una disposició reflexiva per poder-ne treure tot el suc. En primer lloc, interessarà als qui formen part de l'IESE o d'altres escoles de negocis impulsades per l'Opus Dei. Però, per descomptat, tot el que afirma serà rellevant per als qui es dediquen a l'empresa, l'economia o la formació de directius i volen fer la seva

feina amb esperit cristià o, simplement, busquen inspiració espiritual i ètica en el seu treball.

Als membres de l'IESE, els recorda que han de convertir l'escola de negocis en una «escola de santedat». Que no és pas poca cosa.

Ricardo Calleja Rovira

Poesía (1995-2014)

Manuel Ballesteros

Editorial Renacimiento
Sevilla 2015
572 pàg.

La prestigiosa editorial Renacimiento acaba de publicar l'últim llibre de Manuel Ballesteros, que recull la seva producció poètica escrita fins a dia d'avui, i dos poemaris inèdits que ara es presenten al públic per primera vegada: *Lectura de la Eneida* i *Los misterios del Rosario*.

Pel que fa al segon poemari, des de la primera pàgina, el lector se sent encisat pel clima serè que proporciona allò conegut i tantes vegades contemplat de l'escena que narra

(l'Anunciació), i la manera que té el poeta d'aconseguir-ho, amb els seus dòcils hendecasíl·labs blancs, dotats d'un ritme sempre amable i seductor.

El recolliment, la devoció, no fan que Ballesteros deixi de banda l'exercici del seu peculiar sentit de l'humor. Contempla i valora amb els referents i amb el llenguatge i els girs expressius que utilitza cada dia, amb la sornegueria castellana que es va endur de la seva contrada natal.

Manuel Ballesteros no deixa que es percebin influències formals d'altres autors. Si les seves lectures són vastes i atentes, encara ho és més la seva disciplina a la recerca de la senzillesa, la naturalitat i l'economia de recursos: vers blanc, hendecasíl·lab, heptasíl·lab o, excepcionalment, alexandri. De metàfores, poques; i gens sofisticades.

En pensar, construir i redactar *Los misterios del Rosario*, actua com ho fan els místics, amb diàlegs i monòlegs, amb exhortacions i consideracions interiors. No hi surten pas les empremtes que han pogut deixar a la seva ànima les lectures de santa Teresa o sant Joan de la Creu, de fray Luis de León, o Luis de La Palma. Per contra, aquí i allà hi treuen el cap perspectives, imatges i sentiments amarats de la meditació de l'obra d'un contemplatiu dels nostres temps, sant Josepmaria Escrivà, autor de dos títols directament relacionats amb la matèria que Ballesteros tracta en aquest poemari, *Sant Rosari* (1934) i *Via Crucis* (1981).

La presència de Ballesteros en *Los misterios del Rosario* és la que feia servir i recomanava Escrivà: